

**MODELE TERITORIALE ÎN TIMPUL CRIZELOR MULTIPLE.
ANALIZE EMPIRICE PRIVIND REGIUNILE NUTS-2
ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ**

**Daniela ANTONESCU, PhD in economics,
Institute of National Economy, Romanian Academy**

E-mail: danielaantonescu25@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3785-9022>

**Ioana Cristina FLORESCU, PhD in economics,
Institute of National Economy, Romanian Academy**

E-mail: ioanaflorescu2001@yahoo.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2582-4140>

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cdr.18.2024.12>

***Abstract.** This paper analyses regional inequality from two standpoints. First, it explores them from an EU-27 perspective by assessing the incidence of economic growth for 242 regions NUTS 2. Using Eurostat data and following both cross-sectional and time series approaches (2019-2023), results show that, while regional inequality decreases with growing GDP per capita, regional polarization is more persistent and does not necessarily follow the same rule. The paper also delivers an assessment of sigma-convergence and regional polarization for regions NUTS 2 in European Union, with findings pinpointing the importance of spatial models (which is contributing considerably to regional inequality levels), but also its complementarity with sigma-convergence measures (as regional inequality trajectories are not necessarily associated with spatial models trajectories).*

***Keywords:** territorial models, regional inequalities, multiple crises, resilience.*

***JEL:** R10, R11, R12, R28*

***UDC:** 332(4)*

Introducere. Extinderea Uniunii Europene cu noi teritorii a adus în discuție și problema inegalităților teritoriale, al căror impact afectează într-o mare măsură coeziunea întregii comunități de state membre. În urma semnării Actului Unic European din anul 1986, contextul de aplicare a politicii de coeziune devine un element funcțional, care deține peste o treime din bugetul total comunitar.

În același timp, extinderea Uniunii a determinat creșterea inegalităților regionale, economice și sociale, aspect ce a condus la dezvoltarea de noi măsuri și instrumente de reducere a acestora. Astfel, după aderarea Greciei (1981), a Spaniei și a Portugaliei (1986), fondurile structurale sunt integrate într-o politică de coeziune globală, construită pe următoarele principii fundamentale: concentrarea eforturilor în direcția sprijinirii regiunilor mai sărace și mai puțin dezvoltate, programarea multianuală, orientarea strategică a investițiilor, implicarea partenerilor regionali și locali. De altfel, acest proces al extinderii Uniunii Europene a generat încă de la început, convingerea că „realizarea unui echilibru economic general poate fi

amenințată puternic de diferențele în structură și dezvoltare” (Raportul Werner, 1970).

Extinderile succesive, alături de crizele financiare globale și sanitare, au generat fluctuații în nivelul inegalităților teritoriale, determinând ajustarea politicilor și acțiunilor în funcție de noul context. De altfel, analiza efectelor crizei financiare asupra disparităților teritoriale în UE, la nivelul regiunilor de dezvoltare, a fost deosebit de utilă în contextul implementării diferitelor măsuri și acțiuni politice, inclusiv al finanțării de proiecte locale și regionale (Florescu, 2020). Cunoașterea dimensiunii și dinamicii inegalităților teritoriale prezintă, de asemenea, o importanță practică deosebită pentru trasarea unor acțiuni strategice, care să susțină coeziunea economică, socială și teritorială (Bachtler și alții, 2017).

În contextul intensificării unor preocupări importante pentru evoluția inegalităților teritoriale, prezentul articol are în vedere reliefaarea unei imagini cuprinzătoare asupra nivelului și dinamicii inegalităților teritoriale în Uniunea Europeană, în timpul celor două crize: financiară și sanitară.

Literatura de specialitate. Abordarea problematicii inegalităților teritoriale reprezintă un subiect interesant și deschis tuturor factorilor implicați (mediul academic, universități, factorul politic, teoreticieni și practicieni etc.). Obiectivele urmărite prin aceste studii sunt diverse și impactează imaginea concretă a modului în care se dezvoltă o anumită zonă sau alta. De asemenea, sunt utile și la fundamentarea unor decizii și politici relevante care să țintească o anumită problemă sau să diminueze o dificultate în atingerea unui nivel durabil de dezvoltare (Antonescu, 2018).

Referitor la crizele economice globale, acestea sunt în general înțelese prin situația în care o țară sau regiune experimentează un declin în producția totală sau o scădere a valorii PIB (total sau per capita). Efectele crizelor economice sunt concretizate într-un declin real al PIB per capita și o creștere a șomajului și sărăciei. De regulă, conceptul de criză este corelat cu recesiunea economică, definită drept o scădere a PIB pe o perioadă de 2 trimestre consecutive. Recesiunea reprezintă un concept tehnic, în timp ce criza economică nu este neapărat corelată cu statistica trimestrială a valorii PIB, dar ține seama de un anumit orizont de timp după recesiune, în care dificultățile economice și societale persistă (scăderea continuă a PIB, un șomaj ridicat etc.). Existența unei crize economice poate fi interpretată, de asemenea, ca parte a ciclului economic (de afaceri), care urmează unei perioade de creștere sau de expansiune.

În general, criza economică este caracterizată printr-un declin economic, o distrugere creativă și un înalt nivel al schimbărilor structurale în cadrul unei economii. Poate fi, de asemenea, rezultatul unor șocuri externe ale economiei globale, naționale sau regionale, cum ar fi: dezastrele naturale, conflictele armate, pandemii etc. (ESPON, 2013).

Din cercetările întreprinse, se constată că nu există o metodă clară și specifică de a determina începutul și sfârșitul unei crize economice, singura metodă fiind cea de a identifica schimbările în valorile particulare ale unui indicator specific, prin analiza rupturilor structurale și schimbările lui într-un timp continuu, într-o perioadă pre și după-criză. De regulă, crizele economice sunt descrise utilizând indicatori

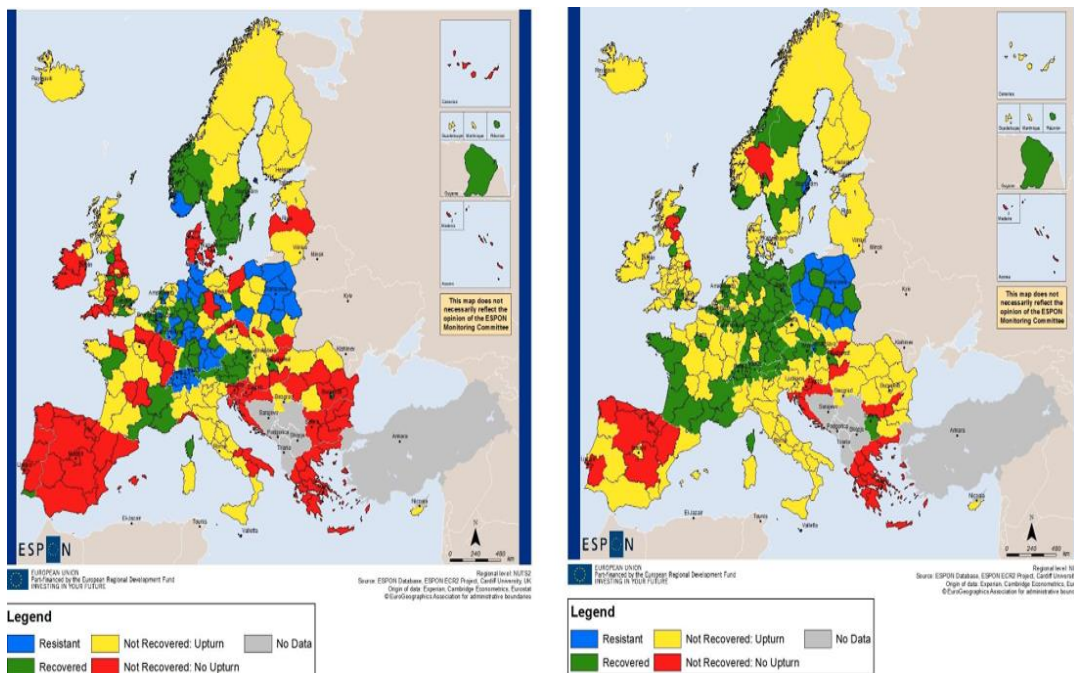
economici pe baza declinului și schimbărilor în nivelul general de producție sau pe baza deviației trendului pe termen lung. De exemplu, în *Harta 1* se pot observa doi indicatori de referință pentru analiza rezilienței regionale la nivelul Statelor Membre ale Uniunii Europene: forța de muncă și Produsul Intern Brut (PIB), aflați la câțiva ani distanță de finalizarea crizei financiare. Se constată că majoritatea regiunilor din UE nu s-au recuperat sau nu au fost reziliente la doi-trei ani după criză.

În ceea ce privește efectele crizelor care s-au manifestat în cadrul perioadelor de programare amintite, ele au avut nevoie de abordări diferite și de alocări potrivit efectelor lor. Mai mult, acestea s-au manifestat, în special, printr-o distribuție inegală a efectelor la nivel regional, în funcție de structurile economice și sociale specifice, teritoriale, de gradul de specializare regională și de alți factori locali.

Criza financiară din perioada 2008-2009 a fost îndelung analizată și concluziile cercetărilor au arătat următoarele aspecte:

- Majoritatea rapoartelor au evaluat reziliența economiei regiunilor utilizând doi indicatori principali: numărul de persoane angajate și nivelul PIB (total sau per capita). Acestea au analizat, cu precădere reziliența economică, definită drept abilitatea regiunilor de a stopa scăderea economică sau de a re-obține nivelul pre-criză (sau pre-șoc) la gradul de ocupare și în nivelul PIB.
- Au fost identificate două categorii de regiuni: cele reziliente la criza financiară și cele care, încă, se recuperează după criză. De asemenea, au fost identificate și regiuni care nu s-au recuperat (nu s-au recuperat la ocupare sau la PIB), rămânând într-un proces de declin.
- Din analize a rezultat că, deși declinul economic a fost experimentat într-un număr relativ mic de regiuni (anii 2005 și 2006), numărul regiunilor care au înregistrat o scădere a nivelului de ocupare a forței de muncă a crescut rapid în 2007 și 2008, efectele crizei s-au amplificat pe parcurs, înainte de a atinge vârful din anul 2009. Începând cu 2009, s-a înregistrat o creștere treptată a numărului de regiuni care și-au revenit la nivelul de ocupare a forței de muncă dinainte de criză, deși efectele crizei au rămas pe o perioadă lungă de timp, la multe dintre regiuni. Situația economică dinamică este evidențiată în anul 2011, când unele regiuni care au rezistat inițial crizei au început ele însele să experimenteze o scădere a ocupării forței de muncă.
- Efectele principale ale crizei din 2008-2009 sunt comune la nivel regional, fiind corelate în principal de niveluri mai scăzute ale comerțului și investițiilor, pierderi de locuri de muncă în sectoarele expuse, creșterea nivelului șomajului, salariile în scădere sau stagnare, reducerea orelor de lucru și creșterea nivelului de îndatorare a gospodăriilor și a împrumuturilor publice. Cu toate acestea, efectele crizei au fost inegale din punct de vedere spațial, unele regiuni fiind afectate mai puternic decât altele. S-a observat că regiunile periferice au înregistrat cele mai puternice pierderi de locuri de muncă.
- Concluziile au arătat că, din cele 280 de regiuni analizate (inclusiv extra-regiunile), 12% nu au fost afectate deloc de criza financiară, 23% au înregistrat scăderi ale ocupării în cel puțin un semestru, dar în 2011 s-au recuperat. Circa două treimi s-au recuperat până în anul 2011. Rezultatele au arătat că a existat o puternică reziliență geografică (ocupare și PIB) influențată de modelul național.

- Reziliența poate fi considerată mai mult un fenomen localizat, experimentând diferite modele de reziliență, care depind la rândul lor de specificul și particularitățile locale.

Forța de muncă

PIB

Harta 1. Reziliența regională în UE-28, anul 2011

Sursa: Comisia Europeană, Programul ESPON, 2014

În concluzie, impactul crizelor asupra inegalităților teritoriale și asupra bunăstării unui teritoriu s-a adăugat problemelor regionale deja existente, accentuându-le și chiar agravându-le. Totuși, în unele situații s-a constatat că, în condiții de criză, unele regiuni s-au adaptat mai rapid și s-au recuperat cu o viteză mai mare (în funcție de contextul național și/sau local), fapt ce a condus la întrebarea: care sunt motivele și suportul acestor teritorii în lupta lor cu diferite crize și cum aceste fenomene afectează nivelul inegalităților dintre ele.

Metodologia cercetării. Inegalitățile teritoriale reprezintă unul dintre subiectele majore în analizele și cercetările regionale, fiind abordate, de regulă, cu ajutorul unor indici, care exprimă diferențele de structură teritorială și variația lor în timp.

Metodele standard utilizate în articol urmăresc analiza simplă a inegalităților teritoriale, redată cu ajutorul statisticii descriptive (abaterea standard, media, coeficientul de variație, dinamici de timp și spațiu etc.). Datele statistice sunt obținute de la Eurostat și Institutul Național de Statistică, și fac referire la perioadele de manifestare a celor două crize (financiară și sanitară). Principalul indicator analizat

este PIB per locuitor (PPC și PPS). Acest indicator reprezintă baza încadrării într-o anumită categorie teritorială și criteriul de bază al alocării fondurilor structurale. În tabelul următor, prezentăm evoluția criteriilor de alocare maximă pentru finanțarea proiectelor regionale din fonduri europene și categoriile de regiuni (în funcție de valoarea PIB per capita) vizate de politica de coeziune și dezvoltare regională. Din valorile prezentate în tabel se constată o reducere a alocărilor pentru regiunile cele mai dezvoltate (de la 50% la 40%) și o creștere pentru cele mai puțin dezvoltate. Acest aspect contribuie la reziliența regiunilor mai puțin dezvoltate în ultimele perioade de programare.

Tabelul 1. Alocarea financiară maximă pentru dezvoltarea regională

Regiunea/perioada	2007-2013	2013-2020	2021-2027
Cele mai puțin dezvoltate (PIB/loc. < 75% din media UE)	75–85%	80–85%	85%
Regiuni în tranziție (75% din media UE < PIB/loc. < 100% din media UE)	-	60%	60%
Cele mai dezvoltate (PIB/loc. > 100% din media UE)	50%	50%	40%

Notă: PIB per locuitor se măsoară în Paritatea Puterii de Cumpărare (PPC).

Sursa: Comisia Europeană

În UE, există trei categorii de regiuni oficiale:

- NUTS¹ 1: regiuni majore socio-economice;
- NUTS 2: regiuni de bază (pentru politica regională);
- NUTS 3: regiuni mici (pentru diagnoze specifice).

Ultima clasificare (Eurostat, 2024) este valabilă de la 1 Ianuarie 2024. Pe listă sunt trecute 92 regiuni NUTS 1, 244 regiuni NUTS 2 și 1.165 regiuni NUTS 3. Aceste regiuni sunt utilizate la:

- colectarea, dezvoltarea și armonizarea statisticilor regionale europene; sunt bază la fundamentarea analizelor economice și sociale regionale să proiecte și planifice politicile regionale ale UE;
- Regiunile eligibile pentru politica de coeziune (NUTS-2, EU Monitor, 2021);
- La elaborarea Rapoartelor privind evoluția și implementarea politicii de coeziune, care au la baza analizei nivelul NUTS-2 (Comisia Europeană, 2016).

Rezultate principale. Identificarea disparităților regionale prin prisma performanțelor economice s-a realizat prin aplicarea metodei statisticii descriptive asupra PIB/locuitor (PPC și PPS), în două perioade de timp, pentru a identifica care dintre cele două crize au afectat mai puternic nivelul inegalităților teritoriale.

Perioada 2004-2009. În perioada 2004-2009, evoluția indicatorului PIB per capita a înregistrat o creștere a valorii medii de la 20.619 euro/loc. la 22.801 euro/loc. (+10.6%). Valoarea medie a început să scadă imediat după generalizarea crizei financiare (anul 2008), atunci când indicatorul a înregistrat o scădere de -6,4% (Doran & Jordan, 2013).

¹ NUTS este acronimul Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice.

În paralel, valoarea minimă a crescut în anul 2009 față de anul 2008 cu 11,3% (de la 7.100 la 7.900 euro/loc.), în timp ce valoarea maximă a scăzut în 2009 față de 2008 cu -11,53% (Figura 1).

Chiar dacă toate valorile calculate (media, maxim, minim) în anul 2009 față de 2004 au înregistrat tendințe de creștere, această creștere a fost afectată de criza financiară din anul 2008, cu efecte vizibile în anul 2009 (scădere de 11,53%).

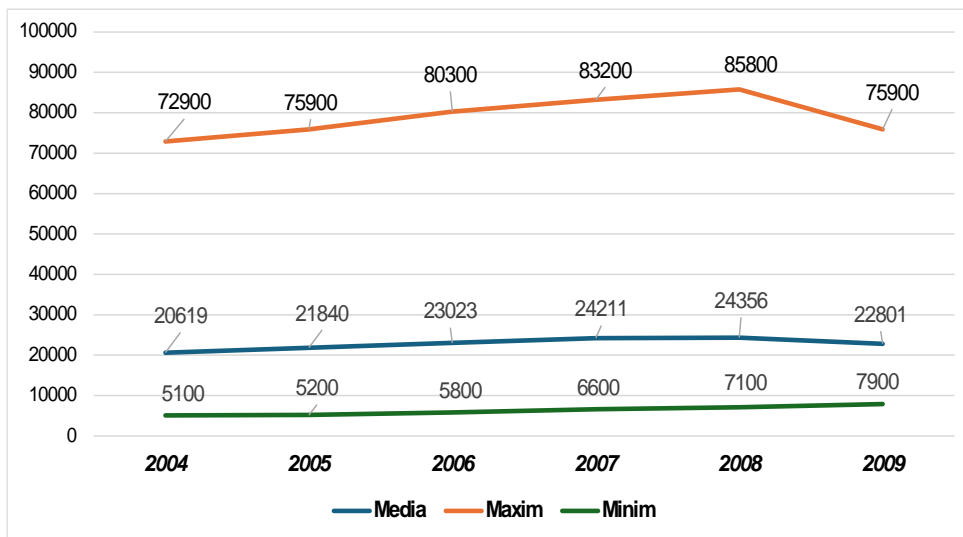

Figura 1. Evoluția valorilor maxime, minime și medii ale PIB per locuitor, în perioada 2004-2009 (euro/loc.)

Sursa: Prelucrări ale autorilor

În perioada 2004-2009, are loc o reducere a numărului de regiuni care au înregistrat un PIB per capita peste media comunitară (de la 145 la 136 regiuni), în timp ce numărul sub medie a crescut de la 126 la 135 (Antonescu, 2018). Tendința de echilibrare la nivel regional a fost însoțită de una de scădere a numărului de regiuni foarte bogate (peste 75% din media UE), de la 202 regiuni la 199, și o creștere a celor sub 75% din media comunitară, de la 69 la 72 regiuni. Acest fenomen poate fi explicat prin faptul că, regiunile mai bogate au fost mai afectate de criza financiară, decât cele mai puțin dezvoltate.

Potrivit rezultatelor programului ESPON, criza economică din 2008- 2009 a anunțat cea mai severă recesiune economică din istoria Uniunii Europene. Cu toate acestea, nu toate regiunile au cunoscut un declin economic, iar ratele de redresare au variat foarte mult. În timp ce unele zone au experimentat o revenire rapidă la nivelurile de ocupare a forței de muncă și de producție economică dinainte de criză, pentru altele, procesul s-a dovedit mult mai anevoios, multe economii intrând într-o perioadă de stagnare extinsă.

Mai mult, la aproximativ opt ani de la apariția primelor semne ale crizei financiare, se experimentează înțelegerea modului în care criza a afectat economiile Europei. Această experiență diferențiată ridică întrebări importante cu privire la motivul pentru care unele regiuni se dovedesc a fi mai capabile să reziste șocurilor economice decât altele și ce le influențează capacitatea de redresare. De asemenea,

a condus la un interes crescut pentru conceptul de reziliență economică, atât în rândul cercetătorilor academicieni și al factorilor de decizie, cât și în zona media.

Acest interes în creștere pentru rezistență a economiilor ridică propriile întrebări. Ce aspecte se întrevăd atunci când unele economii sunt mai rezistente/reziliente la șocurile economice decât altele? Cum ar putea factorii de decizie să influențeze în mod pozitiv acest lucru? Și, în mod semnificativ, la ce ne referim de fapt când vorbim despre o economie rezistentă?

Perioada 2010-2021. În perioada 2010-2021, evoluția PIB per locuitor înregistrează creșteri la toți indicatorii statistici descriptivi, astfel:

- Valoarea minimă a crescut de la 6.300 euro/loc la 9.100 euro/loc. (+44%);
  - Valoarea medie a crescut de la 23.089 euro/loc la 30.640 euro/loc. (+32,7%);
  - Valoarea maximă a crescut de la 68.300 euro/loc. la 87.100 euro/loc. (+23,5%).
- În timpul crizei sanitare (anul 2020 față de anul 2019), valorile înregistrate de PIB per capita au scăzut la toți indicatorii statistici descriptivi, după cum urmează:
- Valoarea minimă a rămas constantă (8.700 euro/loc.);
  - Valoarea medie a scăzut cu -3,8%;
  - Valoarea maximă a scăzut de la 78.700 euro/loc. la 78.500 euro/loc. (-0,25%)
- (Figura 2).

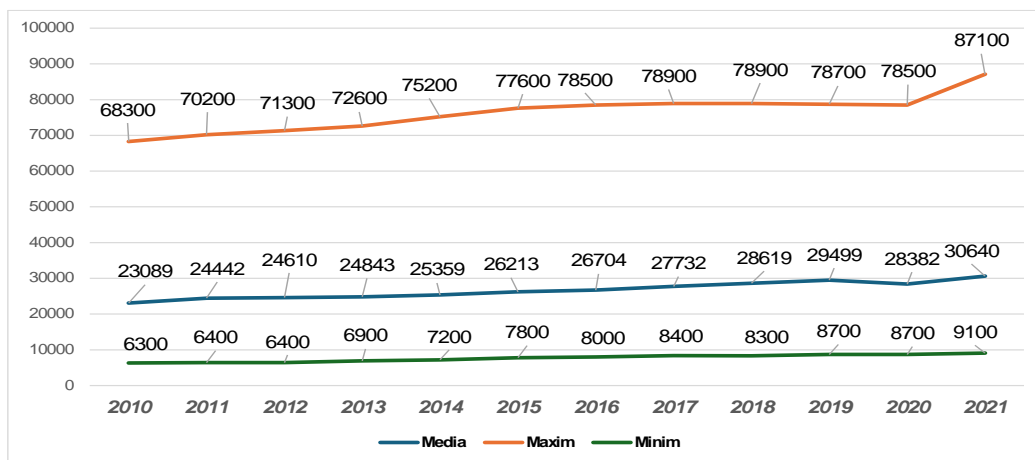

Figura 2. Evoluția valorilor maxime, minime și medii ale PIB per locuitor, în perioada 2010-2021 (euro/loc.)

Sursa: Prelucrări ale autorilor

În timpul crizei sanitare – 2020, la nivelul UE-27, valorile PIB per capita au fost constante la valoarea minimă a seriei de timp. Scăderea cea mai importantă a fost la valoarea medie (-3,79%), în timp ce valoarea maximă a scăzut cu doar 0,25% (Figura 3).

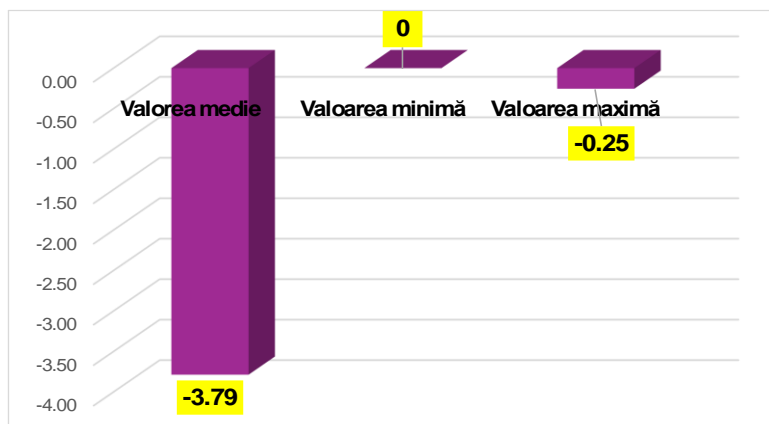

Figura 3. Evoluția valorilor medii, minime și maxime în timpul crizei sanitare (2020 vs. 2019) (dinamică - %)
Sursa: Prelucrări ale autorilor

Discuții și concluzii. În perioada crizei financiare (2008-2009), diferența dintre valoarea maximă și cea minimă a fost de -9,61 p. p., în timp ce în timpul crizei sanitare (2020), această diferență de fost de -9,57 p. p (Figura 4). La nivelul regiunilor UE, se poate observa că efectele crizei sanitare au fost relativ mai slabe comparativ cu cele ale crizei financiare-globale, diferențele între valorile maxime și minime fiind relativ apropiate. O apropiere între valori poate conduce la ideea că nivelul inegalităților teritoriale a crescut simțitor în timpul perioadei pandemice.

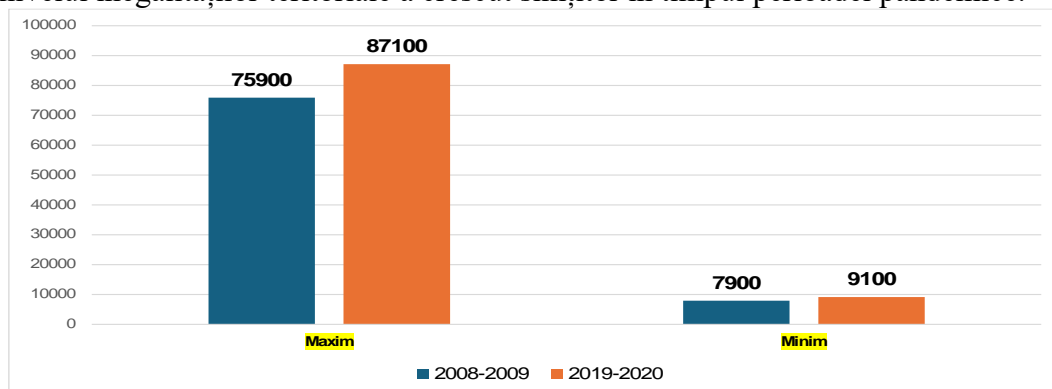

Figura 4. Diferența între valorile maxime și minime în timpul celor două crize (puncte procentuale)
Sursa: Prelucrări proprii

În perioada analizată, se constată o scădere a numărului de regiuni peste media UE (de la 53,51% la 43,8%), regiunile sub media comunitară au crescut de la 48,49% la 56,2%, cele aflate peste 75% din medie au scăzut de la 74,54% la 71,5% și cele sub media 75% de la 25,46% la 28,5% (Figura 5).

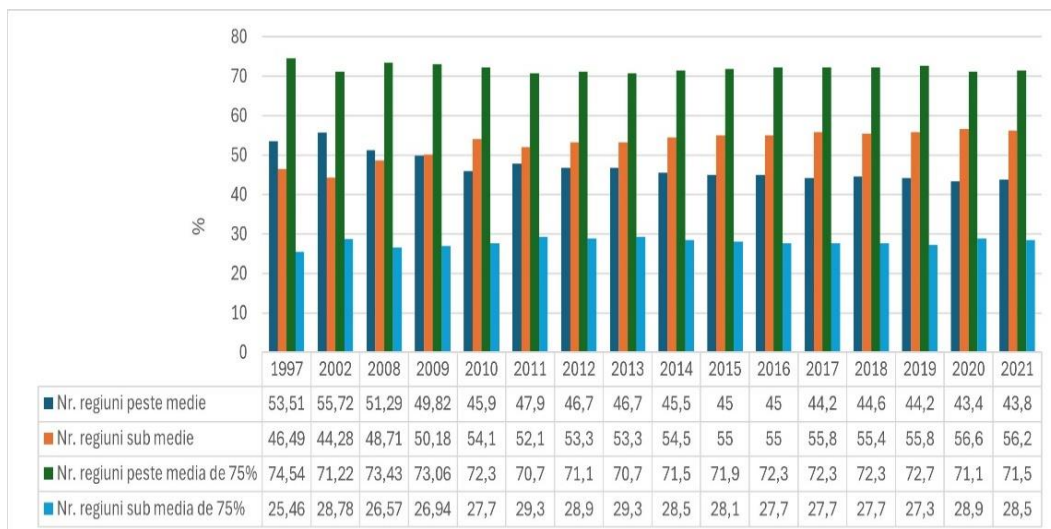

Figura 5. Evoluția numărului de regiuni în total regiuni, în diferite categorii (%)

Sursa: Prelucrări proprii

Aceste regiuni sunt susținute prin politica de coeziune și prin FEDR, care au fost implicate masiv în procesul de refacere după cele două crize. Astfel, au fost alocate resurse pentru dezvoltare, ajustări structurale ale economiilor regionale, schimbări economice, competitivitate sporită și cooperare teritorială. Pentru actuala perioadă de programare, prioritățile de finanțare ale Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR) sunt următoarele:

- Regiuni mai competitive și mai inteligente, prin inovare și sprijin acordat întreprinderilor mici și mijlocii, digitalizării și conectivității digitale;
- Regiuni mai ecologice și reziliente, cu emisii scăzute de dioxid de carbon;
- Regiuni mai mult conectate prin îmbunătățirea mobilității;
- Regiuni mai sociale, prin sprijinirea ocupării forței de muncă eficiente și favorabile incluziunii, a educației, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la asistență medicală, precum și consolidarea rolului culturii și al turismului durabil;
- Regiuni mai aproape de cetățeni, prin sprijinirea dezvoltării conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în întreaga UE.

Concentrarea tematică a fondurilor are la bază prosperitatea pentru toate regiunile și statele membre, atingându-se în final obiectivul suprem: o Europă mai competitivă și mai inteligentă, dar și tranziția mai ecologică, cu emisii scăzute de dioxid de carbon către o economie netă cu zero emisii de dioxid de carbon și o Europă rezilientă, prin intermediul mecanismului cunoscut sub numele de „concentrare tematică”.

În concluzie, criza financiară din 2008 a fost în esență un șoc fiscal și financiar, care a afectat în mod disproporționat regiunile cu dependență ridicată de industriile vulnerabile, cum ar fi imobiliare, construcții și finanțe. Statele Membre din zona de sud a Europei și regiunile lor, inclusiv cele din Spania, Grecia și Italia, au fost printre cele mai afectate. Criza a scos la iveală slăbiciuni structurale profunde ale acestor economii și a dezvăluit limitările politicii de coeziune la nivelul UE în ceea ce

privește modul de abordare a inegalităților regionale în timpul unei recesiuni financiare atât de intense.

Mai mult, criza a accentuat importanța capacităților instituționale, a diversificării economice și a necesității de a mobiliza fondurile de coeziune ale UE în susținerea celor menționate. Regiunile din Europa Centrală și de Est care au avut acces la fonduri semnificative și au dispus de structuri de guvernare solide și-au reveni mai rapid. Țări precum Polonia, au demonstrat modul în care utilizarea direcționată a finanțării UE ar putea sprijini dezvoltarea infrastructurii și inovarea, sporind în cele din urmă reziliența teritorială.

Criza COVID-19 a adus un set diferit de provocări, în special ca urmare a caracterului ei sanitar (sănătatea publică), care a dus la consecințe sociale și economice. Spre deosebire de criza financiară, pandemia a avut un impact imediat asupra sănătății umane, asupra mijloacelor de trai și structurilor sociale, variațiilor regionale ale infrastructurii de asistență medicală. În acest caz, necesitatea unei reziliențe a fost vizibilă din primul moment.

Regiunile dependente de turism, ospitalitate și servicii au suferit contracții economice severe în timpul pandemiei. În plus, regiunile cu infrastructură medicală mai slabă, în special din Europa de Est, s-au implicat total în lupta contra virusului SARS-CoV-2 și să gestioneze cât mai bine consecințele sale economice.

În schimb, regiunile cu infrastructură digitală avansată și economii diversificate, cum ar fi cele din Europa de Nord și Centrală, au fost mai reziliente în timpul pandemiei, fiind capabile să facă tranziția către munca de la distanță și serviciile online. Pandemia a subliniat necesitatea transformării digitale și a investițiilor în asistența medicală, precum și importanța unor răspunsuri coordonate la nivelul întregii Uniuni Europene, așa cum a fost Facilitatea de redresare și reziliență (RRF), lansată în scopul sprijinirii redresării statelor și regiunilor.

Politica de coeziune și dezvoltare regională a UE reprezintă, în continuare, un instrument vital pentru asigurarea rezilienței și reducerea disparităților între statele membre și regiuni. Concentrându-se pe creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, politica de coeziune se aliniază obiectivelor strategice mai largi ale UE, privind transformare digitală și neutralitate climatică. Politica este implementată printr-o serie de instrumente adaptate nevoilor regionale, asigurând că toate regiunile pot beneficia de dezvoltare economică și progres social și sunt pe un drum al rezilienței și redresării economice.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Antonescu, D. (2018). *Dezvoltarea regională. Teorie și practică*. Editura LUMEN.
<https://edituralumen.ro/librarie-editura-stiintifica/dezvoltarea-regionala-teorie-si-practica-daniela-antonescu/>
- Bachtler, J., Begg, I., Charles, D., & Polverari, L. (2017). The long-term effectiveness of EU Cohesion Policy. In: J. Bachtler, J. P. Berkowitz, S. Hardy, & T. Muravska (Eds.), *EU Cohesion Policy: Reassessing performance and direction* (pp. 11-20). Taylor & Francis.

- Comisia Europeană. (1970). *Raportul Werner*.
https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication6142_en.pdf
- Comisia Europeană. (2016). *Cohesion report*.
https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/glossary/cohesion-report_en
- Doran, J., & Jordan, D. (2013). Decomposing European NUTS2 regional inequality from 1980 to 2009: National and European policy implications. *Journal of Economic Studies*, 40(1), 22-38. <https://doi.org/10.1108/01443581311283484>
- ESPON. (2013). *ECR2 - Economic Crisis: Resilience of Regions*.
<https://archive.espon.eu/programme/projects/espon-2013/applied-research/ecr2-economic-crisis-resilience-regions>
- European Union. (2021). *Implementing decision setting out the list of regions eligible for funding from the European Regional Development Fund and the European Social Fund Plus and of Member States eligible for funding from the Cohesion Fund for the period 2021-2027*: no 1130 of 5 July 2021. (notified under document C(2021) 4894).
https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j4nvk6yhcbpeywk_j9vvik7m1c3gyxp/vluymob2jozq
- Eurostat. (2024). *NUTS 2024 classification*. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts>
- Florescu, I. C. (2020). *România în strategia dezvoltării europene*. Editura Expert
<http://www.cide.ro/Ioana%20Florescu%20-%20Site.pdf>
- Tambunan, T. (2021). Development of Small Business During Economic Crises: Evidence from Indonesia. In: S. Stephens (Ed.), *Cases on Small Business Economics and Development during Economic Crises* (pp. 1-26). New York: IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-7657-1.ch001>